

ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ

Η ΜΕΛΛΟΥΣΑ ΚΡΙΣΙΣ

Μία των ούσιωδεστάτων αληθειών της πίστεως ἡμῶν παρέστηεν ὁ Σωτὴρ ἐν τῇ προκειμένῃ παραβολῇ. Εἶπεν ἐν αὐτῇ ὅτι θὰ συναγῇ ποτε πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ ἄνθρωποι, πάντα τὰ ἔθνη, ἐνώπιον τοῦ ὑπερτάτου Κριτοῦ, ἵνα δώσωσι λόγον τῶν πράξεων τῶν. Ὁ Κριτὴς θὰ χωρίσῃ τοὺς δικαίους ἀπὸ τῶν ἀδίκων, καὶ τοὺς μὲν δικαίους θὰ ἀνταμείψῃ, τοὺς δὲ ἀδίκους θὰ τιμωρήσῃ. «Καὶ ἀπελευθύνονται οὗτοι (οἱ ἀδικοὶ) εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον». Δὲν μὴδενίζομεθα λοιπὸν μετὰ θάνατον θὰ ἐπιζήσωμεν καὶ πέραν τοῦ τάφου, ἵνα παρασταθῶμεν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅστις μέλλει νὰ κρίνῃ ἡμᾶς καὶ ν' ἀποδώσῃ εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τὴν θεμελιώδη ταύτην διδασκαλίαν τῆς θρησκείας ἡμῶν, ὅτι ὑπάρχει μέλλουσα κρίσις, θ' ἀναπτύξωμεν ἐνταῦθα ἐν ὀλίγοις, δεικνύοντες τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν χρησιμότητά αὐτῆς.

Ἄν ὑπάρχῃ Θεός, καὶ μόνον ὁ ἄφρων δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τούτου, ὁ Θεὸς δὲν δύναται ἢ νὰ εἶναι τέλειος, διότι ἐκείνος ἐδημιούργησε τὰ πάντα, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐδημιουργήσῃ αὐτὸς περ' ἑαυτοῦ. Ἄλλου, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι ἀτέλής, διότι δὲν θὰ ἦτο πλέον Δημιουργός, ἀλλὰ δημιούργημα, δὲν θὰ ἦτο πλέον αἰτία τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἀποτέλεσμα ἀντίκεινται ἄρα εἰς αὐτὴν τὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ, εἶναι ἐντελὴς παραλογὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀτέλής. Εἶναι λοιπὸν τέλειος ὁ Θεός, καὶ πᾶσα ἰδιότης, τὴν ὁποίαν ἀποδίδομεν εἰς τὸν Θεόν, πρέπει νὰ εἶναι σύμφωνος πρὸς τὴν τελειότητα αὐτοῦ. Μία δὲ τῶν κυριωτέρων ἰδιοτήτων τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ. Ὁ Θεὸς ὡς τέλειος εἶναι δίκαιος. Τὸ λογικὸν δὲν ἐπιτρέπει νὰ παραδεχθῶμεν Θεὸν ἀδίκον. Θεὸς καὶ ἀδικία εἶναι ἰδέαι ἀσυμβίβαστοι.

Τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ βεβαίως ἡ ἀγία Γραφή. Πανταχοῦ τῆς ἀγίας Γραφῆς ὁ Θεὸς παρίσταται δίκαιος καὶ ἀπροσώποληπτος, πατάσσει τὴν ἀδικίαν καὶ ἀγαπᾷ τὴν δικαιοσύνην, μέλλει δὲ ν' ἀποδώσῃ εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ μαρτυρεῖ ἡ συνείδησις ἡμῶν ὅταν ἡ συνείδησις μᾶς ἐλέγχῃ διὰ τὸ κακὸν καὶ μᾶς ἐπαινέσῃ διὰ τὸ καλόν, ὁ Θεὸς λαλεῖ δι' αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς καὶ προαναγγέλλει, ὅτι ἀγαπᾷ καὶ βραβεύει τὸ καλὸν καὶ ἀποστρέφεται καὶ τιμωρεῖ τὸ κακόν. Τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία, ἥτις μᾶς διδάσκει ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ θεία δίκη, ὅτι συνῆθος καὶ ἄτομα καὶ λαοὶ, ὅταν πράττωσι τὸ καλόν, προοδεύουσι καὶ εὐτυχεύουσιν, ὅταν δὲ πράττωσι τὸ κακόν, ὀπισθοδρομοῦσι καὶ δυστυχεύουσιν. Μαρτυρεῖ ἐπίσης ἡ ἱστορία τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, διότι βεβαιώνει ἡμᾶς ὅτι πανταχοῦ καὶ πάντοτε οἱ ἄνθρωποι ἐπίστευσαν εἰς τὴν θεϊαν δικαιοσύνην καὶ παρεδέχθησαν μέλλουσαν ζωὴν καὶ κρίσιν.

Ἄλλ' ἂν καὶ ἡ ἀγία Γραφή καὶ τὸ λογικὸν καὶ ἡ συνείδησις καὶ ἡ ἱστορία μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, διατὶ τότε νὰ συμβαίνωσιν εἰς τὸν κόσμον τόσαι ἀνωμαλίας καὶ ἀδικίαι; Καὶ τῷ ὄντι, ποσάκις ὁ ἥλιος ἀνατέλλει μόνον διὰ τοὺς πονηροὺς καὶ βρέχει μόνον διὰ τοὺς ἀδίκους! Ποσάκις πτωχοὶ Δάσκαροι κατὰκτείναν πρὸ τῆς θύρας τῶν πλουσίων ἐγκαταλειμμένοι εἰς τὴν δυστυχίαν των καὶ περιμένοντες νὰ χορτασθῶσιν ἀπὸ τὰ ψυχία, τὰ ὁποῖα πῖπτουσιν ἐκ τῆς πλουσίας τραπέζης των, ἄσῳτοι δὲ καὶ πολυτελεῖς πλούσιοι, τρώγουσι καὶ πίνουσι καὶ εὐφραίνονται κλείοντες τὰ σπλάγχνα τῆς καρδίας των πρὸς τοὺς πτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς! Ποσάκις βετοὶ πρόδρομοι στενάζουσιν εἰς τὰς φυλακάς καὶ καρατομοῦνται, ἀναιδέως δὲ Ἡρώδαι ἀσχημονοῦσι καὶ ἀκολασταίνουσιν ἐπὶ τῶν θρόνων! Ποσάκις σφόδρονες Ἰωσήφ κύπτουσιν ὑπὸ τὸ βῆρος ἀκολάστων

συζύγων τοῦ Πετεροῦ καὶ δικαιοὶ Ἄβελ πίπτουσιν ὑπὸ τὴν δολοφονίαν χεῖρα ἀδελφοκτόνων Κάιν! Ποσάκις ἡ ἀλήθεια διασπρέφεται, ἡ δικαιοσύνη παραδίχεται, ἡ ἀξία παραγινώσκεται, ἡ ἀρετὴ πάσχει, ἐξαπλοῦται δὲ τὸ ψεῦδος, κατισχύει ἡ ἀδικία, προάγεται τὸ ἀνάξιον, θριαμβεῖ ἡ κακία! Ἄν ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, καὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ εἶναι ἀδικός, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη ζωὴ περιορίζεται μόνον εἰς τὴν γῆν ταύτην, διατὶ τινὲς μόνον τῶν κακῶν νὰ τιμωροῦνται, τινὲς δὲ μόνον τῶν καλῶν νὰ βραβεύωνται; Διατὶ νὰ μὴ καταπέμψεται ἄνωθεν πῦρ κατὰ Σοδόμων καὶ Γομόρων; Διατὶ νὰ μὴ ἀνοίγωνται ἐκάστοτε οἱ καταρρακταὶ τοῦ οὐρανοῦ, ἵνα βυθισθῇ εἰς τὰ ὕδατα ἡ ἀσέβεια καὶ ἡ διαφθορά; Διατὶ νὰ μὴ τιμωροῦνται διὰ νέων δέκα πληγῶν οἱ τυραννοῦντες τοὺς λαοὺς; Διατὶ νὰ πάσῃ πολλακίς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ ἀθωότης, ἡ δὲ κακία καὶ ἡ διαφθορά νὰ θριαμβεύουσιν; Τοιαῦται ἀνωμαλίας καὶ ἀδικίαι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, ἥτις εἶναι ἡ τελειοτάτη κοινωνία τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὄντων, εἶναι ἐντελὴς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν θεϊαν δικαιοσύνην, εἶναι ὕβρις κατ' αὐτῆς. Αἱ ἀνισότητες αὗται καὶ ἀδικίαι ἠνάγκασαν τὸν σοφὸν τῆς Γενεῆς πολιτὴν, τὸν Ρουσσὸ νὰ εἴπῃ τοὺς ἐξῆς ὑψηλοῦς λόγους: «Ἄν δὲν εἶχον ἄλλας ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀθανασίας τῆς ψυχῆς, ὁ θρίαμβος τοῦ ἀδίκου καὶ ἡ καταπάτησις τοῦ δικαίου, ταῦτα μόνον δὲν θὰ μοι ἐπέτρεπον ν' ἀμφιβάλλω περὶ αὐτῆς. Δυσάμυνον τόσον προφανὴς ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀρμονίας θὰ μὲ ἠνάγκαζε νὰ ζητήσω τὸν λόγον αὐτῆς. Θὰ ἔλεγον, ὅτι τὸ πᾶν δὲν τελειώνει μετὰ τῆς ζωῆς, ὅτι τὰ πάντα δὲν ὑποκείνται δι' ἡμᾶς εἰς τὸν θάνατον. Ὑπάρχει ἄρα ἀθανασία ψυχῆς. Ὑπάρχει μέλλουσα ζωὴ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἀπειρῷ αὐτοῦ δικαιοσύνῃ, θὰ βραβεύσῃ τὸ καλὸν καὶ θὰ τιμωρήσῃ τὸ κακόν».

Πόσον χρήσιμος, πόσον πολὺτιμος εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ πίστις εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν καὶ κρίσιν! Ἡ πίστις αὕτη ἐξαγιάζει τὰς πράξεις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐξευγενίζει τὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς διαλογισμοὺς αὐτοῦ. Ἡ πίστις αὕτη μᾶς παρηγορεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν θλίψεων τοῦ βίου, δὲν μᾶς ἀφίνει ν' ἀπελπισθῶμεν, ὅταν ἀδίκως λυπούμεθα καὶ ἀδικούμεθα, μᾶς ἐμπνέει δύναμιν ἀκατάβλητον εἰς τὸ νὰ πράττωμεν τὸ καλὸν καὶ ν' ἀγωνίζομεθα μετ' αὐταπαρνήσεως ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας, κατέχει δὲ τὸ μυστήριον νὰ μᾶς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εὐδαίαν ὁδόν, ὅταν παρεκτρέπώμεθα, καὶ νὰ σώζῃ ἡμᾶς διὰ τῆς εἰλικρινοῦς μετανοίας. Πόσον εὐτυχέστεροι θὰ ἦσαν οἱ ἄνθρωποι, ἂν ἐκάνονον τὸν βίον των συμφώνως πρὸς τὴν μεγάλην ταύτην ἀλήθειαν τῆς μελλούσης κρίσεως! Πόσον δ' ἐγκληματοῦσι κατὰ τῶν κοινωνιῶν οἱ ἐπιπόλαιοι ἐκείνοι καὶ μάταιοι, οἱ ὁποῖοι θέλοντες δῆθεν νὰ δειχθῶσιν ἀνώτεροι συνήθην προλήψεων, κλονίζουσι καὶ διὰ τοῦ λόγου καὶ διὰ τοῦ παραδείγματός των τὴν πίστιν τῶν πολλῶν εἰς τοιαύτην σωτήριον ἀλήθειαν, καὶ παραδίδουσιν αὐτοὺς ἔρμαιον τῶν ἀγρίων αὐτῶν παθῶν πρὸς βλάβην ἀνυπολόγιστον τῶν κοινωνιῶν!

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ, ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΝ ΚΑΙ Η ΕΞ ΑΥΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Καὶ ἄλλοτε ἐτονίσσαμεν τὴν μεγάλην σημασίαν, τὴν ὁποίαν οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοι ἡμῶν εἶδον εἰς τὸ θέατρον καὶ εἰς τὴν ἐκ τούτου διδασκαλίαν καὶ μόρφωσιν τοῦ ἔθνους καὶ ἐμνημονεύσαμεν τὴν γνώμην τοῦ ποιητοῦ Ἀριστοφάνους κατὰ τὴν ὁποίαν, ὅτι, εἶναι διὰ τοὺς νέους ὁ διάδοχος, εἶναι διὰ τοὺς μεγάλους ὁ ποιητής, καὶ ἰδίως ὁ δραματικὸς ποιητής. Ἀλλὰ λέγοντες θέατρον ἐνόουν ἐκεῖνοι τὸ ἐθνικόν, ἐκεῖνο δηλ. τὸ ὁποῖον καὶ τὰς ὑποθέσεις τῶν λειζείων ὡ

ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν παραδόσεων τοῦ ἔθνους, καὶ σκοπὸν μόνον καὶ μόνον ἔχει νὰ παρέχῃ ὀφθαλμοφανῆ παραδείγματα φιλοπατρίας, εὐσεβείας, φιλοστοργίας, ἀληθοῦς φιλοτιμίας, καθήκοντος καὶ πάσης ἀρετῆς. Ἐπειδὴ δὲ τοιοῦτο ἐκείνους ἐθεώρουν τὸ θέατρον, δικαίως ἐνόμιζον δυστυχῆ ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος δι' ἀνέγειαν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ φοιτᾷ εἰς αὐτὸ καὶ φωτίζηται, καὶ διὰ τοῦτο ἡ πολιτεία τῶν Ἀθηναίων, ἡ ὁποία κύριον σκοπὸν εἶχε τὴν ἀνάπτυξιν καὶ εὐδαιμονίαν τῶν πολιτῶν, λογικώτατα ὥριζεν, ὅτι, ἵνα πάντες οὗτοι ἀπολαύουν τὴν ἐθνικὴν ταύτην διδασκαλίαν καὶ μόρφωσιν, ἠδύναντο νὰ λαμβάνουν παρὰ τῆς πόλεως τὴν ἀπαιτούμενην πρὸς τοῦτο δαπάνην, τὰ λεγόμενα θεώρικα. Πόσον ἀπαραίτητον στοιχεῖον πάσης πύλως καὶ παντὸς πολίτου ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τὸ θέατρον καὶ κατ' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς χρόνους τῆς παρακμῆς, μακρόχρονον καὶ παρὰ τοῦ Πausanias, ὅστις λέγει ὅτι δυσκόλως ἤμπορε τις νὰ δώσῃ τὸ ὄνομα πόλιν εἰς συνικμιρὸν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι στεροῦνται δημοσίου οἰκοδομήματος εἰς τὸ ὁποῖον νὰ εἶναι αἱ Ἀρχαί, στεροῦνται γυμναστηρίου, στεροῦνται θεάτρου κτλ. (ἔστι δὲ πόλις Φωκίων, εἴ γε ὀνομάσαι τις πόλιν καὶ τούτους οἷς γε οὐκ ἀρκεῖα, οὐ γυμνάσιον ἔστιν, οὐ θέατρον...).

Ἐκτοτε τὰ πράγματα μετεβλήθησαν, τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀπώλεσε τὸν ἔκτακτον ἐκείνον πολιτισμὸν καὶ ἡμέτερος σήμερον οὔτε τὸ γυμναστήριον οὔτε τὸ θέατρον νομίζομεν ἀναγκαῖα συστατικὰ τῆς πύλως, καθὼς δὲν αἰσθανόμεθα οὐδὲ τὴν ἀνάγκην νὰ ἔχωμεν εἰς τὰς οἰκίας μας, ὅσον πλούσιοι καὶ ἂν εἴμεθα, καλλιτεχνικὰ εἰκόνας καὶ ἀγάλματα, νὰ λουώμεθα συχνά, ν' ἀναγινώσκωμεν τὰ νέα βιβλία κτλ., ὅπως ἐκαμνεν ἐκεῖνοι, καὶ ὅπως κάμνουν σήμερον ὅσοι πράγματι ἔλαβον καὶ ἔχουν τὸν πολιτισμὸν ἐκείνων. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς παραμελήσεως ταύτης; Εἶναι ὅτι οὔτε θέατρον ἔχον τοῦ ὀνόματος ἔχομεν ἢ δυνάμεθα νὰ συντηρήσωμεν, οὔτε καλλιτέχναι παράγονται ἢ δύνανται νὰ συντηρηθῶσι καὶ ἂν γεννηθῶν παρ' ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπέρχονται εἰς τὴν ξένην, οὔτε συγγραφεῖς γνησίους ἔχομεν.

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὁ ἀριστος Γερμανὸς συγγραφεὺς τῶν νεωτέρων χρόνων Γουίταυος Φρεϊταγὸς ἐκήρυττεν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἕκαστος Γερμανὸς δὲν θὰ φιλοτιμητῇ νὰ ἀγοράζῃ καὶ μελετᾷ τὰ καλὰ βιβλία ὅσα οἱ ὁμογενεῖς του λόγιοι συγγραφῶν καὶ δημοσιεύουν, οὔτε συγγραφεῖς ἔξοιο ὀνόματος θὰ παραχθῶν οὔτε ἡ Γερμανία πράγματι θὰ ἐκπολιτισθῇ. Καὶ οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου εἰσηκούσθησαν καὶ τὰ δοκιμώτατα βιβλία αὐτοῦ καὶ ἄλλων πολλῶν εὗρον θέσιν ἐν πάσῃ Γερμανικῇ οἰκίᾳ. Τὸ αὐτὸ δὲ ἠμποροῦμεν καὶ ἡμεῖς νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐφ' ὅσον οἱ πολλοὶ προτιμοῦν μᾶλλον νὰ συζητοῦν τὰ αἰώνια πολιτικὰ ἢ νὰ ἀναγινώσκουν τὰ φιλολογικὰ προιόντα τῶν λογίων, καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ἀρέσκονται μᾶλλον εἰς τὰ χαρτιά ἐν τοῖς καφεΐοις ἢ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ θεάτρου, οὔτε συγγραφεῖς οὔτε συγγραμματα λόγου ἔχον οὔτε θέατρον καὶ θεατρικὰ ἔργα ἀληθῶς ἐθνικὰ θὰ ἔχωμεν.

Ἄλλ' ἄρα γε πταῖουν μόνον οἱ πολλοί, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀναγινώσκουν τὰ βιβλία καὶ δὲν φοιτοῦν εἰς τὸ θέατρον, ἢ πταῖουν ἐξ ἴσου, ἂν μὴ καὶ περισσώτερον, καὶ οἱ συγγραφεῖς βιβλίων καὶ οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ καὶ οἱ ἠθοποιοὶ; Προκειμένου περὶ τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν βιβλίων ἐπιμαρτυρεῖ παρὰ πολλοὺς ἡ συνήθεια νὰ θεωρῇται αἰτία ἡ γραφομένη γλῶσσα ὁ λαὸς λέγουσιν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τὰ φεβερὰ Ἑλληνικὰ τῶν συγγραφῶν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἀναγινώσκει τὰ βιβλία των. Ἄλλ' ὅτι ἡ αἰτιολογία αὕτη εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ψευδής· ἀπόδειξις εἶναι 1) ὅτι αἱ ἐφημερίδες γράφονται εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν γραφομένην, καὶ ὅμως ἀναγινώσκονται ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον· 2) ὅτι ἀκριβῶς ὅσα ἐγράψαν εἰς ἄλλον γλωσσικὸν τύπον, διάφορον ταύτης τῆς

συνήθους γραφομένης, λ.χ. εἰς τὴν γλῶσσαν καινοτόμων τινῶν, δὲν ἀναγινώσκονται ὁλοσδιόλου. Τοῦτο ὁμολογοῦν καὶ οἱ ἴδιοι οἱ καινοτόμοι· 3) ὅτι τὰ βιβλία τὰ ἐκδιδόμενα ὑπὸ τοῦ «Συλλόγου πρὸς ἐκδόσιν ὠφελίμων βιβλίων» γράφονται μὲν ὁμοίως εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν γραφομένην, καὶ ὅμως πωλοῦνται εἰς ἀνηκούστους πρότερον ποσότητες (μέχρι τοῦδε ἐξωδεύθησαν 400,000 περίπου χιλιάδες!) καὶ ἀναγινώσκονται ὑπὸ πάντων, εἰσεχώρησαν καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην καλύβην. Δὲν εἶναι ἄρα αἰτία ἡ γλῶσσα καὶ διὰ τοῦτο εἰδομεν ὅτι εὐθὺς ὡς ἄνθρωποι εὐφυεῖς καὶ φιλοπάτριδες ἠθέλησαν νὰ γράψουν καὶ δώσουν εἰς τὸ ἔθνος χρήσιμα εἰς αὐτὸ βιβλία, ἤρασαν αὐτά.

Ἐθνικὴ εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται εἰς τοὺς ἄνδρας τούτους οἱ ὁποῖοι ἱδρυσαν καὶ διευθύνουν τὸν ὠφελιμώτατον τοῦτον Σύλλογον. Ὅχι μόνον προσφέρουν καλλίστην πνευματικὴν τροφὴν εἰς τὸ ἔθνος καὶ μάλιστα εἰς τοσοῦτον μικρὰν τιμὴν, ἀλλὰ καὶ ἀπέδειξαν δι' τῶν πραγμάτων ὅτι βλὸς ὁ θόρυβος κατὰ τῆς γραφομένης ἡμῶν γλώσσης εἶναι ψευδής, ἀφοῦ τὸ ἔθνος ὅλον ἀσπάζεται τὸσον θερμῶς τὰ βιβλία τὰ γεγραμμένα εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην. Δὲν ἦτο ἄρα αἰτία ἡ γραπτὴ γλῶσσα, ἀλλ' οἱ γράφοντες, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐνόουν νὰ γράφουν καὶ προσφέρουν εἰς τὸ ἔθνος ὅτι ἐχρεώζοντο καὶ κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον. Τοῦτο ἐνόησαν οἱ ἱδρυταὶ τοῦ Συλλόγου καὶ διὰ τοῦτο ἐπέτυχον οὕτω θαυμασίως. Ἄς εὐχηθῶμεν δὲ ἵνα μὴ περιορισθῶν μόνον εἰς τὰ ἔργα τὰ φωτίζοντα τὴν διάνοιαν τοῦ ἔθνους, ἀλλ' ἵνα ἐκτείνουσι τὰς ἐργασίας αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς φαντασίας, ἐπὶ τὴν ποίησιν, καὶ μορφώσουν οὕτω καὶ τὴν φαντασίαν καὶ ἡλικιαν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Προκειμένου δὲ περὶ τοῦ θεάτρου προβάλλονται ἄλλαι αἰτίαι, ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἡ καθαρὰ, ἡ μακρὴ ἀλήθεια εἶναι ὅτι δὲν εἶδομεν μέχρι τοῦδε πολλούς, οἱ ὁποῖοι ἄμα μὲν νὰ εἶναι πεφωτισμένοι, ἄμα δὲ ν' ἀγαποῦν μετ' ἀληθῆς ἀγάπῃν, μετ' ἐνθουσιασμὸν τὸ θέατρον καὶ νὰ ἐργάζονται μετ' ἐνθουσίᾳ καὶ μετ' οὐκ ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐκτὸς ἐλαχίστων δυστυχῶς ἐξαίρεσεων καὶ οἱ δραματικοὶ ποιηταὶ καὶ οἱ ἠθοποιοὶ ἐργάσθησαν ὑπὲρ τοῦ θεάτρου πάντοτε ἐν παρέρῳ, μετ' οὐ συνήθως ἀτυχῶς εἰς ἡμᾶς ἀφίκορον, χάριν προσκίρων θριάμβων καὶ διαφημῆσεως, οὐχὶ δὲ ἐπιμόνης καὶ περσιτικῆς ὅπως ἀπῆται τὸ πρᾶγμα. Καὶ αὐτοὶ ὅσοι πρὸ δύο ἐτῶν ἐν τῷ ἱερῷ χώρῳ τοῦ θεάτρου τοῦ Διονύσου ἀπεφάσισαν νὰ ἐργασθῶν ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Θεάτρου καὶ ἱδρυσαν τὴν λεγομένην Νέαν Σκηνήν, δὲν ἐνόησαν, ὡς φαίνεται, νὰ θέσουν τὸ πρᾶγμα ἐπὶ γνησίας ἐθνικῆς βάσεως διὰ τοῦτο εἶδομεν αὐτοὺς νὰ ὑποστηρίξωσι καὶ παριστῶσιν ἔργα σκοτεινὰ, πλήρη διαφθορᾶς καὶ ὅλως ἀλλότρια τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐντεθεν ἡ ἀποτυχία αὐτῆς. Καὶ ὅμως πάντες νοοῦν πόσον διδακτικὸν θὰ ἦτο, ἂν εἰς τὸ θέατρον τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐδιδάσκετο τὴν ἐνότητά καὶ ἀλληλεγγύην τῶν μελῶν αὐτοῦ, τοὺς δεσμούς αὐτοῦ πρὸς τὰς παλαιότερας γενεὰς καὶ τὰς ὑποχρεώσεις του πρὸς τὴν μνημὴν ἐκείνων, ἂν ἐδίδετο εἰς τὸ θέατρον πρῶτον αὐτῶν ἀληθῶς εὐσεβείας, πρῶτον αὐτῶν ἀληθῆς φιλοτιμίας, πρῶτον αὐτῶν οἰκογενειακῶν, κοινωνικῶν καὶ παντοίων ἀρετῶν καὶ ὠδηγεῖτο οὕτως εἰς μίμησιν αὐτῶν, ἂν ἐν ἄλλοις λόγοις, ἐδίδετο καὶ ἀνεγνώριζεν εἰς τὰ παριστῶμενα δράματα τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ψυχὴν, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐξευγενισμένην αὐτῆς μόρφωσιν. Καὶ πόσον πολλὰς καὶ ποικίλας παραδόσεις δὲν ἔχει τὸ ἔθνος ἡμῶν, ὁποῦν ἠδύναντο ν' ἀντλήσιν οἱ ποιηταὶ! Ἄς εὐχηθῶμεν ἵνα ἀνάλογόν τι τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων ἴδωμεν ταχέως καὶ ὑπὲρ τῆς γνησίας, τῆς Ἑθνικῆς Σκηνῆς.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΑΜΥΝΗΣ

Έκλογή αντιπροέδρου

Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐν τακτικῇ συνεδριάσει τὸ Διοικ. Συμβούλιον, ἐντολὴν ἔχον παρὰ τῆς Γεν. Συνελεύσεως τῶν ἑταίρων προέβη εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐτέρου τῶν ἀντιπροέδρων τῆς Ἑταιρείας, ἐξελέγει δὲ τοιοῦτος παμψηφεὶ ὁ ἐκ τῶν Συμβούλων κ. Ἰγνατίος Μοσχάκης.

Θάνατος ἀντιπροέδρου

Τὴν παρελθούσαν Τρίτην ἀπεβίωσεν αἰφνιδίως παθὼν ἐκ συγχοπῆς τῆς καρδίας ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς ἡμετέρας Ἑταιρείας Ἰγνατίος Μοσχάκης, εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς ἰδρυτῶν καὶ μέλος τῆς ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν «Πατρίων» ἐπιτροπῆς.

Τὴν ἐπαύριον κληθὲν ἐκτάκτως τὸ Δ. Συμβούλιον ἐξέδοτο τὸ κατωτέρω ψήφισμα.

Ψήφισμα

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, συνελθὼν ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ θλιβερῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου τοῦ ἐκ τῶν ἰδρυτῶν καὶ ἀντιπροέδρων τῆς Ἑταιρείας πολυτίμου συναδέλφου Ἰγνατίου Μοσχάκη.

Ψηφίζει,

Νὰ συνοδεύσῃ μετὰ τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας, ἐν ὧματι, τὴν κηδεῖαν αὐτοῦ.

Ν' ἀποχαιρετήσῃ αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ, προσφωνοῦντος τοῦ Γεν. Γραμματέως κ. Ι. Μ. Δαμβέργη.

Ν' ἀναρτήσῃ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων, τιμῆς ἐνεκεν καὶ εἰς αἰδίδιον μνήμην τῶν πρὸς τὴν Ἑταιρείαν ἐσχέτων ὑπηρεσιῶν του.

Ν' ἀνακοινώσῃ μετὰ τῶν συλλυπητηρίων αὐτοῦ ἀντίγραφον τοῦ παρόντος ψηφίσματος εἰς τὴν χήραν του, καὶ δημοσιεύσῃ αὐτὸ ἐν τοῖς «Πατρίσις».

Ἐρ' Ἀθήναις τῇ 5 Φεβρουαρίου 1903.

Ὁ Πρόεδρος

Ι. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
Ι. Μ. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΓΝΑΤΙΟΝ ΜΟΣΧΑΚΗΝ

[Ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τοῦ Γεν. Γραμματέως τῆς Ἑταιρείας κ. Ι. Μ. Δαμβέργη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἀγ. Γεωργίου]

«Σιωπηλὴ δὲν θὰ παρέλθῃ ἡ ἱστορία πρὸ τοῦ τάφου τοῦ Ἰγνατίου Μοσχάκη, οὐδὲ μὲ τὸ εἶρον βλέμμα, ὅπερ ἐξακοντίζει ἐπὶ τῶν ὀρθομαρμάρων μνημείων τῶν ἐργασθέντων μόνον ὑπὲρ ἑαυτῶν. Οἱ ἐργάται τῶν ἐθνικῶν ἐργῶν παρ' αὐτῆς θ' ἀξιοθῶσι τῆς εὐφήμου μνείας, ὅπως παρὰ τοῦ Ἰψίστου, οἱ ἀγαπῶντες ἀλλήλους, θ' ἀκούσῃσι τὸ: Ἐλθετε μετ' ἐμοῦ οἱ εὐλογημένοι.

Καὶ ἐὰν εἶναι γεγραμμένον, ὅτι αἱ ὑψηλαὶ καὶ σωτήριοι ἰδέαι ἀναθάλλουσι μόνον ἐπὶ τῶν τάφων τῶν καλλιεργησάντων αὐτάς, ἐὰν τοιοῦτος εἶναι ὁ κλῆρος τῶν πρωτεργατῶν τοῦ καλοῦ, σὲ μακαρίζομεν οἱ δυναγωνισταὶ σου, Ἰγνατίε Μοσχάκη, διότι σὺ ἐκκληρώθης νὰ πέδῃς πρῶτος ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς τιμῆς καὶ ἀπὸ τοῦ τάφου σου ν' ἀναφύω-

σιν ἀειθαλεῖς καὶ νικηφόροι αἱ ἰδέαι τῆς Ἑταιρείας τῆς ὑπὲρ τῶν Πατρίων Ἀμύνης, ἥς καὶ ζῶν ἥσο στύλος ἀκλόνητος καὶ ἐγκαλλώπισμα, καὶ θανὼν θ' ἀποβῇς καὶ ἔρεισμα καὶ παρὰδειγμα.

Τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἐν τοῖς χαλεποῖς τούτοις χρόνοις τῶν δοκιμασιῶν, ἔχει συχνὰ εἰς τὸ στόμα τὸ αἰώνιον παράπονον, ὅτι δὲν νύτῃχσε ν' ἀναδείξῃ ἄνδρας ἱκανοὺς ν' ἀναχατίσωσι τὴν πορείαν τῶν δυσμενῶν περιστάσεων καὶ νὰ ἐξευμενίσωσιν αὐτάς. Οἱ μεταγενέστεροι ὅμως, ἀπαθέστεροι ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν ἀγώνων, ὅσοι καταβάλλονται πρὸς ἐξωραϊσμὸν τοῦ νεωτέρου Ἑλληνικοῦ οἰκοδομήματος, δὲν θὰ χαρακτηρίσωσιν ὡς ἀναστρον καὶ σκοτεινὸν τὸ στερέωμα τοῦ μετὰ τὸν μέγαν ἀγῶνα Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλὰ θὰ εὐρωσιν ἀστεράς νὰ ὑμνήσωμεν, ἀνευ τῶν ὁποίων μείζονες θὰ ᾔσαν αἱ ἐθνικαὶ συμφοραὶ, ἐλάσσων δὲ ἡ σπορὰ τοῦ ἀγαθοῦ, οὐτινος ἐκεῖνοι θὰ συγκομίσωσι τοὺς καρπούς.

Μεταξὺ τῶν ἀστέρων τούτων θὰ λάμπῃς καὶ σὺ, σεμνὲ στρατιῶτα τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, πεσὼν ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων ἐν τῇ ἀρχῇ μεγάλης μάχης καὶ μὴ εὐτυχήσας ν' ἀκούσῃς τὰ νικητήρια, ἀτινα διὰ τῶν κηρυγμάτων τοῦ θεοῦ λόγου μετὰ πίστεως καὶ πόθου ἐνθέου καὶ εὐηγγελισθῇς καὶ παρεσκεύασῃς. Ἡμεῖς δὲ, οἱ διὰ τῆς ἀπωλείας σου ἐπιδύνως πληγέντες καὶ ἀραιωθέντες, θὰ συσφιγθώμεν στενότερον, ὅπως συνεχίσωμεν τὸ ἔργον, εὐλογοῦντες τὴν μνήμην σου».

ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΜΟΣΧΑΚΗΣ

Πρὶν ἢ, ἀποτειχίζοντες ἐκ τῆς μετώπης τῶν «Πατρίων», ταμειεύσωμεν ἐν τῇ πινακοθήκῃ τῶν τιμιωτέρων ἡμῶν ἀναμνήσεων τὸ ὄνομα τοῦ αἰφνιδίως ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος πεφιλημένου ἑταίρου καὶ συναδέλφου Ἰγνατίου Μοσχάκη, ρίπτομεν ἐν ἐτὶ βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ φύλλῳ τούτῳ τελευταίου τοῦ ἄρθρου, τῆς ὑστάτης ἀναλαμπῆς τοῦ πνευματικοῦ του λύχνου, ἵνα ἐκ τούτου ἀρυσθώμεν, οὐχὶ λόγους ἐπαίνου καὶ ἐγκωμίων διὰ τὸν μὴ ἔχοντα πλέον ἀνάγκην τούτων, ἀλλὰ διδάγματα δι' ὑμᾶς αὐτοὺς. χρήσιμα καὶ μεγάλα, οἷα ἐφιλοδόξει νὰ διαδίδῃ ἡ ἐνθεὸς καὶ φίλαλλος ψυχὴ του.

Τὸ περὶ «μελλούσης κρίσεως» ἄρθρον του, εἶναι κήρυγμα, τοσοῦτο μάλλον βαρυσήμαντον, καθόσον ὁ ἀνὴρ, ὁ ἐν πλήρῃ ὑγείᾳ καὶ ἀκμῇ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐχάρασσε τὰς μεστάς πίστεως καὶ ἀληθείας γραμμὰς του, ἦτο ἤδη ἐν τῇ τοῦ Ἰψίστου προνοίᾳ ἐτοιμοθάνατος. Ἀλλ' ὡς νὰ ἔζη ἐν τῷ σαρκίῳ αὐτοῦ ἡ ψυχὴ προφήτου τῶν παλαιῶν ἡμερῶν, ἐπωφελήθη τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς, ἵνα ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ θανάτου μόνον καθ' ὃν τρόπον δύνανται νὰ ὁμιλήσωσιν οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἔτοιμοι ν' ἀντικρύσωσιν ἀφόδως τὴν ὄψιν τοῦ ὑπερτάτου Κριτοῦ.

Δὲν σπένδομεν λοιπὸν δάκρυα ἐπὶ τοῦ νεοσκαφῆς τάφου του. Κλαίομεν ἐκείνους, ὅσοι κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου αὐτῶν δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ ἐπαναλάβωσι τοὺς λόγους του: «Δὲν μὴδενίζομεθα μετὰ θάνατον, θὰ ἐπιζητήσωμεν καὶ πέραν τοῦ τάφου...».

ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔντοκοι καταθέσεις

Ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα δέχεται ἐντόκους καταθέσεις εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ εἰς χρυσόν, ἥτοι εἰς φράγκα καὶ λίρας στερλίνας, ἀποδοτέας εἰς ὀρισμένην προθεσμίαν ἢ διαρκείας. Αἱ εἰς χρυσὸν καταθέσεις καὶ οἱ τόκοι αὐτῶν πληρώνονται εἰς τὸ αὐτὸ νόμισμα εἰς ὃ ἐγένετο ἡ κατάθεσις, εἰς χρυσὸν ἢ δι' ἐπιταγῆς ὕψους (chèque) ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κατ' ἐκλογὴν τοῦ ὁμολογίου. Τὸ κεφάλαιον καὶ οἱ τόκοι τῶν ὁμολογιῶν πληρώνονται ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι καὶ

τῇ αἰτήσεϊ τοῦ καταθέτου ἐν τοῖς Ἰσχυροτάτοις τῆς Τραπεζῆς, ἐν Κερκύρᾳ δὲ, Κεφαλληνίᾳ καὶ Ζακύνθῳ διὰ τῶν ἐκεῖ ὑποκαταστημάτων τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς.

Τόκοι τῶν καταθέσεων

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Αἱ ὁμολογίαι τῶν ἐντόκων καταθέσεων ἐκδίδονται κατ' ἐκλογὴν τοῦ καταθέτου ὀνομαστικαὶ ἢ ἀνώνυμοι.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΒΟΥΛΗΣ 6

ΜΕΤΕΚΟΜΙΣΘΗ

ΤΟ ΧΡΥΣΟΧΟΡΙΟΝ Γ. ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ

ΤΟ ΧΡΥΣΟΧΟΡΙΟΝ Γ. ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ

ΜΕΤΕΚΟΜΙΣΘΗ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΟΝ ΒΟΥΛΗΣ 6

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ

Μ. ΑΡΝΙΩΤΟΥ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΥΠΟ ΠΑΣΑΝ ΕΠΟΡΤΗΝ ΤΕΛΕΙΑ

Ὁδ. Κοραῖ